

S I S T E R U N D E.

Tirsdag, 30. febr. 1945.

Mappe 45
Eksp. A.
Date 20.2.45.
A - 15101/45
Lnr. 2283

Vår kamp.

Vårt konkrete krigsmål - folkestyret.

Det vi alle sluss for er å bli kvitt tyskerne. Men hvorfor vil vi bli kvitt tyskerne? Jo, for å kunne styre oss selv igjen og gjennomføre et folkestyre. Undertrykkelsens trængsel har lært oss alle å sette pris på folkestyret. Vi kan overhodet ikke tenke oss å komme inn under et nytt diktatur etter at vi er blitt kvitt nasidiktaturet.

Dette forhindrer imidlertid ikke at det er en rekke mennesker som har svært takete begreper om hva et folkestyre er og hva det innebærer. Det kan derfor være av interesse å se litt på hva som må til for at vi kan kalle rikestyret vårt et folkestyre.

De aller fleste mener med folkestyre og demokrati sikket det samme. Det er derfor ingen grunn til å beskjeftige seg med eventuelle forskjellige oppfatninger av de to begrepene. Men kommer vi til begrepet demokrati, viser det seg at oppfatningene om hva det innebærer er høyst ulike. Vi dumper først bort i skilnaden mellom det politiske og det økonomiske demokrati. Med politisk demokrati forstår vi da at folket har det avgjørende ord hva angår statens (og kommunenes) styre og stell.

Det økonomiske demokrati utvider folkets bestemmelsesrett til også å omfatte landets næringsliv. Det demokrati som det norske folk er enige om å ha som krigsmål er det demokrati vi hadde før krigen, nemlig det politiske. Store deler av det norske folk forlanger imidlertid også at demokratiet skal utvides til å gjelde det økonomiske. I denne artikkelen skal vi ikke ta opp det økonomiske demokrati til drøfting, men bare nøye oss med å se på hva det politiske demokrati innebærer. Begrepet politisk demokrati knytter vi gjerne sammen med begrepet parlamentarisme. Det parlamentariske system gir folkerepresentasjonen bestemmelsesretten over en rekke spørsmål, men det som spesielt karakteriserer parlamentarismen er at regjeringen er avhengig av folkerepresentasjonens tillit. En regjering som mangler denne tillit må gå.

Av de tre store førende nasjoner innen De Forente Nasjoners rekke er det imidlertid bare en (England) som styres etter det parlamentariske system. Sovjetunionen har verdens mest demokratiske forfatning, men den er ikke satt helt ut i praksis, og kan derfor foreløpig ikke tjene som erferingsmateriale. Det kenderimot den amerikanske forfatning. Der er presidenten samtidig regjeringssjef, og hans regjering sitter uavhengig av kongressen gjennom hele valgperioden. Forfatningen er klart demokratisk fordi den gir folket rett til å velge både folkerepresentasjon og regjering.

I et kongedømme der det er Kongen som velger sin regjering, er det derimot nødvendig for at det skal bestå et virkelig folkestyre at folkets representanter har det avgjørende ord om regjeringen skal bli sittende eller ikke. Det demokrati vi kommer tilbake til etter krigen vil derfor i Norge sikkert bygge på det parlamentariske system.

Det gir en rekke såkalte folkestyretilhengere her i landet og sier at vi ikke må tilbake til det rotet vi hadde før krigen. Med det mener de ikke først og fremst arbeidsledighet og kriser etc. - var det det de mente ville vi erklært oss enige med en gang - men de tenker på partier, Stortingsdebatter, regjeringsskisser, komitutedrøftinger etc., dvs. nettopp en rekke slike ting som er karakteristisk ved det parlamentariske system. De er blitt såpass påvirket av nasipropagandaen at de tror demokratiet slik vi hadde det var mere somlet og ineffektivt enn et system med en sterkere regjeringsmakt, dvs. i praksis diktatur. Disse menneskene vil ikke ha politivalde og åndsufrihet, men de er for politisk uskolerte til å skjønne at en sterkere regjeringsmakt nødvendigvis må medføre en høy grad av ufrihet - selv om mennene som sitter i regjeringen er de beste vi har og er besjete av den beste vilje til ikke å gripe inn i individenes rettigheter. Det er systemet som skaper ufriheten - ikke mennene. Et diktatorsystem i en opprinnelig mild grad skaper uvegerlig små-Hitlere og små-Himmlere av tidligere skikkelige og fredelige samfunnsstøtter.

Hva demokratiets såkalte svakheter angår, så er de overvektige i betydelig grad. Først partiene. Folkestyret betyr at statsstyrelsen skal skje til fordel for de fleste. Det må n.s.o. skje en interesseskamp bak hver beslutning. Og det forutsetter at de ulike interessegrupper må kunne organisere seg i politiske partier med ulike programmer. Mange partier betyr kompliserte interesseforhold og det betyr at det i alle tilfeller ville vært vanskelig å finne de beste løsningene på de mange interessekonfliktene. Et diktatur vil løse konfliktene "enkelt", men på tvers av interessene til store grupper mennesker, og må derfor tvinge sine bestemmelsler igjennom med hensynløs politimakt. Hva er best - få tre partier eller Gestapo?

Beskyldningene om ineffektivitet og sommel henger sammen med forestillingen om de "endeløse" stortingsdebattene og komiteene som arbeider med en og samme sak i ti år etter ti år. Det er selvsagt noe riktig i påstanden om at en beslutning tar lenge tid

i et demokrati enn i et diktatur. Når alle interesseutsetninger skal veies mot hverandre, tar det lenger tid enn når beslutningene blir tatt bare ut fra de styrendes egne interesser. Men ellers må en være klar over at det finnes komiteer i et diktatur også. Også i et diktatur arbeides det med saker i en årrekke før beslutningen faller. Forskjellen er bare at hele forarbeidet foregår under en total "mørkelegging". Folk får ikke vite noe om saken på forhånd, og denne mørkeleggingen skyldes bare at diktaturets menn ikke ønsker noen åpen drøfting hverken før eller etter beslutningen er tatt. Demokrati betyr sikkerhet - diktatur usikkerhet. Forskjellen i effektivitet er bare tilsynelatende. La oss huske det og ikke falle for nasipropagandaen.

Nyheterne fra London mandag 19/2 kl. 18.30.

Ostfronten. Marskalk Konjovs styrker i Nedre Schlesia har inntatt jernbanestretet Sagan og Naumburg ved elva Queis. Ved Sagan tapte tyskerne 1400 mann. Beleiringen av Breslau, som er helt omringet, fortsetter. Tyskerne slipper nå matvarer og ammunisjon fra fly til de innringede styrker i Breslau. I nord ble Grudziadz ved Vistla omringet igår.

Russiske styrker er brutt inn i utkanten av byen. Nord for Schneidemühl er tidligere omringede tyske styrker nå utslettet. Sør og sør-øst for Starogard jorde tyskerne igår et motangrep med tanks og infanteri, men ble slått tilbake. Igår har tyskerne gjenopptatt motangrepet. I Ost-Preussen er tyskerne på ny drevet ut av flere støttepunkter.

General Tsjerniakovsky er avgått ved døden 36 år gammel, etter å være blitt soret under kampene i Ost-Preussen. Han var en av den russiske hers franske strateger.

En av de tyske "Kraft-durch-Freude"-båter "Wilhelm Gussloch" er senket under troppe-transport utenfor Gdynia. 1000 av de 8000 ombordværende ble reddet.

I Tsjekkoslovakia har russerne slått tyske motangrep tilbake. Under framrykkingen har russerne flere ganger besatt tyske arsena-ler og depoter helt intakt. Et sted fant de bl.a. et veldig underjordisk arsenal, som var helt skjult av tett furuskog. Lageret besto av granater og miner, og var omgitt av pigetrådsperringer, og det hele kunne sprennes i luften bare ved å trykke på en knapp. Da russerne kom, hadde i tillegg tid den tyske øverstbefalende et større drikkegilde, og tyskerne forlot arsenalet i hui og hast etterlatende seg halvtomme flasker og damundertøy, og hele arsenalet falt således uskadd i russernes hender.

Vestfronten. Skotske tropper har rykket inn i Gocht, som er et viktig jernbaneknutepunkt mellom Maas og Rhinen. Tyske fellekjernetropper med jagereskorte yder kraftig motstand

ved Calder. Siden angrepet be ynte, har de allierte brutt igjennom 3 tyske forsvarslinjer i en dybde av 35 km. Ost for Luxembourg's grense har 3. amerikanske armé rykket opp til 2 km. inn i Tyskland på en 10 km. bred front mellom Trüben og Echemacht. 2 støttepunkter ble tatt i fiendens område. 7. amerikanske armé har kastet tyskerne tilbake i et motangrep nær for Saar-gerund.

Flyangrep. Tusne amerikanske bombefly har idag angrepet Osnabrück, Münster, Rhine og Siegen. Mosquitos en rep inatt Berlin og Mannheim.

Tusne britiske fly angrep i går Wesel ved Rhinen. Bombefly fra Italia angrep i går jernbanestretet i Linz og bruket på Brenner-jernbanen.

England. Churchill og Eden er vendt tilbake til England etter et tre dagers opphold ellers i Kairo.

Det fjerne Osten. Amerikanske marinesoldater har opprettet et fast bryhode på Ivoshima 1000 km. fra det japanske fastland, etter en landstigning tidligere idag. Herse kamper pågår. Landingen var støttet av sterke avdelinger fra fly og hangarskip. For landstigningen ble Ivoshima bombardert i tre dager fra sjøen og luften. Ellers er amerikanske festninger har idag angrepet Honshu og japanske mål på Malakka, Tokio og Yokohama ble også angrepet. I forrige uke ble over 500 japanske fly ødelagt, amerikanerne selv mistet 49.

Engelske tropper i Burma har gjort en ny overgang over elva Irrawadi og øker trusselen mot Mandalay.

Fra H. L.

I den siste tid har atskillige folk mot-tatt trusselbrev som en ivelig skriver seg fra Hjemmefrontens Ledelse. Vi skal i den anledningen gjøre oppmerksom på at så godt som alle brev ikke skriver seg fra ansvarli hold. Person H.L. skulle finne det høvet i å bruke skriftlige henvendelser, vil det skje i en slik form at ingen vil behøve tvile på hvor de kommer fra.

Norgesnytt.

Hjemmestyrene meldte:

Manda den 5/2 ble Marinewerft Ormsund øde-lagt ved sabotasje, i et av verkstedbygnin-til reparasjon av båter ble sprengt. Same kvell sprenget hjemmestyrene 19 tank-vorner på Alnabru. 9/2 ble Kolberg, Casper A/S, bilverksted, Göteborg st. 27 b, totalt ødelagt ved sabotasje. Det var tre kraftige smell som ble hørt over hele byen.

De norske offiserer

i Tyskland er ifølge meldingene jernbanen Røde Kors flyttet fra Schilberg, som for en tid siden ble erobret av russerne, vestover til Luckwalde, som ligger 60 km. sør-vest for Berlin ved autostradaen til Dresden.

Better luck next time.

NS-rådsmann i Lillehammer Warendorf har gjort et dessverre mislykket forsøk på selvord. - SS/Obersturmbandführer Neumann har i disse dager forlatt Norge for godt som et rumnik